

עין משפט
נר מצוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) וי"ט מוס' לקמן ט' ד"ה
מס' (ב) וי"ט לקמן ט':
מס' ד"ה שמין וחסין כ"ח
מס' (ג) ד"ה שמין, (ד) לפי
מס' לקמן ט': וי"ט מוס'
שם נ"ב ד"ה קשרה,
(ו) לפי כ"ב, (ז) (מס' שם)
שמות פ"ג פ"א,
(ח) (שמות כ"ב).

תורה אור השלם

1. או נודע כי שור נזח
הוא נחמול שלשם ולא
ישקרו בגללי שלם
ישלם שור תחת השור
והנחת ידיו לו:
שמות כ"א לו
2. ובי יפתח איש בור וא
בי יכיר איש בר ולא
יכנס ויפיל שוקו שור לא
שמות כ"א לו
3. כי חצא אש וקצאק
קציע וקצאק גירש או
הקצאק או הקצאק
ישלם הקצאק את
הקצאק שמות כ"ב
הקצאק שמות כ"ב
4. כי יכיר איש שדה או
כרם וישלח את בעירו
וכיר בשדה אחר מיטב
שורו ומיטב כרמו
ישלם: שמות כ"ד
5. אשריבם ויכיר על דף
מס' משלח וכל השור
והחמור ישעירו לכ"ב
6. לכן ויכיר מיכיר רצה
אל בית ירבעם וברכתי
לירבעם משחין בקיר
צפור וקצוב וירשאל
וכרתי אתרי בית
ירבעם כאשר יכיר
הגלל עד חמור:
מלכים א' י"ד

הגהות הב"ח

(א) הוס' ד"ה עד וי"ט
ש"מ דאדם נמי:

הגהות הגר"א

(א) וי"ט ד"ה אי כנסת
כ"ו ואלהמה כ"ו, י"ב וכן
פי' מוספות כלן ונסתדרין
אלל תנו שם ד"ל דגס
אלהמה חייב וליד למתי
דמי' נזקקים וי"ט
המ"ה והמ"ה כ"ד דלף
נזקים מוסים כלן דלף
דמתי' וי"ט הכרתי פי'
על סק' וי"ט י"ד:

הכונס. פטור. דהא נטרה ומאי הוה ליה לעמוד: **הניחה כהנס.**
מנערה לה שמשא ולא סגי ליה צניעה כדאז דמוקמין
בגמרא דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מזויה: **נכנס פרוטה פסיו.**
להחייב נזקין: **נפלה לגינה.** כדאז מגג בעלה הסמון לגינה
חצירו או שהיתה רח"ר גינה מן
הגינה ונפלה: **מה שנהגים.** לפי
הנחה ולא לפי הזיקה: **שמן בית**
סאה כדאז שדה. אין שמין את
הערוגה לבדה מפני שמספיד מוין
ששמין אותה בכל שווייה ורוממה
אמר ובער כשדה אחרי' ודרשין בגמ' (נ"מ):
מלמד שמין אותה על גב שדה אחרת
אלא שמין בית סאה כדאז כדאז
כמה היתה יפה קודם שנאללה ממנה
הערוגה הלא ויכמה היא יפה עכשו
והשאל לא משלם כולו דמיה דמי
שלווקת בית סאה כדאז כדאז
אינו מזולל זה כשכיל הפסד ערוגה
אחר כי אם דבר מועט: **ר"ש אומר**
אלה פירות גמורין. וכבר ישנו
כל לרין: **משלם.** כל ההיק. ויכנס
שימין אגב שדה היכא דעדיין לא
נגמרו: **גב' מאן סנה מועד כשמירה**
פסוסה פני ליה. מני ממתי' דלמתי
לאן שהיקה כשן ורגל הוא דהיינו
מועד כחמלתו פני לה צניעה כדאז
דהיינו שמירה פסוסה כדאזוקמנא
שיכולה לעמוד ברוח מזויה ואי אמי
רוח שאין מזויה לא קאי: **קשרו**
בעליו. לשור: **ונעל כשני כדאז**
גרסי: סס חייב. דלא סגי ליה
כפסוסה וטעמא דר' יהודה כפרק
שור שנהג ד' וי' (לפיל דף מה):
ר"א. פליג אחריויהו דלילי ר"מ מיוס
כשמירה מעולה פני ליה וי"א סבר
לית ליה נטירותא למועד: **הא כספה.**
אפי' פסוסה ולא פני עני דטאיש ליה
נעפרא: **ענין מכשיר.** כפשיעה:
ענין וכשר. ענין שזכילנה לנכנסתו
כידים כלומר כפשיעה: **מטני נמי**
דיקא. דטעמא משום דהחורה
מיעטה אלל בקרן מועדת לאו כריי'
ס"ל: **מדקטני לאן.** דלון הזיקה
אלא כשן ורגל: **עסקינן ואסי.**
כולו פירקי עד השמא: **פטור**
מדיני אדם. קסבר גרמא נזקין
פטור: **הפורץ גדר.** ויאלהה הכהמה
וכרמה: **הכופף קסמו.** ללד הדליקה
דני שנתער זה האס: **אי ככולל**
כריא דדיני אדם נמי ניחייב.
מיהא אככולל דהא כידים ענד
ואי ואלהמה ליכא למימר דמחייב
דהא מן פטורה לנטיס פטור:

הכונס "צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה פטור ילא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב ינפצה בלילה או שפרצה לסמים ויצאה והזיקה פטור יוציאיהו לסמים לסמים חייבין י"הניחה בחמה יאו שמירה לחרש שוטה וקמן ויצאה והזיקה חייב ימסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו י"הנפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית י"הידה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה יכיצד משלמת מה שהזיקה י"שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר יאכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **גב' ת"ר יאזוהו כראוי ואזוהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה זהו שלא שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה זהו שלא כראוי א"ר מני בר פטוש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה ר"י היא דתנן יקשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אומר תם חייב מועד פטור שנאמר יולא ישמרו בעליו ושמור פטור זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סכין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים י"התורה מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב יבי יפתח איש בור או כי יכיר איש בור ולא יכנסו הא כספה פטור אש דכתיב ישלם ילם המבעיר את הבערה עד דעביר כעין מבעיר שן דכתיב יבער בשדה אחר עד דעביר כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביר כעין ושלח ותניא יושלח זה הרגל וכן הוא אומר ימשלחו רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר יכאשר יבער הגלל עד תומו טעמא דעביר כעין ושלח ובער הא לא עביר לא אומר כרה מתניתין נמי דיקא דקתי צאן מכדי בשור קא עסקינן ואי ניתן שור מאי שנה דקתי צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין**

הוא ש"מ: תניא א"ר אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמחו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והרודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אומר מר י"הפורץ גדר בפני בהמת חבירו ה"ר אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב יאלא בכותל

מדלא כתיב ובערה ש"מ (א) אלאדם נמי קאי: **אילימא** בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב. פי' אכותל דלמהמה ודאי לא מחייב כפרית גדר בעלמא דלון זה אלא גרמא בעלמא וי"ס שכתוב בהן כהדיא אכותל ואי"ת נהי דחייב אכותל ניהא דפטור מדיני אדם קאי אכמה וי"ל דלא שייך למתי פטור מדיני אדם אם היה שום חיוב או צניעה או כדאז כשמתוך כותל רעוע אע"ג דלון דומה שיתחייב בדיני שמים על הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מזויה או אפילו ברוח שאינה מזויה מ"מ שייך למתי חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הצניעה והשמש א"ש דנקט בפני צניעה חצירו ולא נקט הפורץ גדר של חצירו דלכותל לא מחייב כדפרשית והא דקאמר לקמן מהו דמימא דכיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב בדיני שמים קאי נמי אכותל י"ל דהייך כיון דלמסתר קאי שהבעלים מוניין לסתורו שלא יפול על בני אדם ס"ד דכל הקודם בצניעה וזה ואין לזה להניח מלמסתר כשכיל כהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: (ועי' מוס' סנהדרין ע"י ד"ה נזקין) אילימא

הכונס צאן דיר. זה היה רצוי לשנות לעיל כהדי מילי דשור דלא היה לו להפסיק במילי דבור אלא אגב דתנא נפל לבור והבאיש מימיו תנא כתיבה מילי דבור א"כ מילי דבור רצוי לשנות מחילה קודם שיטעה דיני שמירה וגם דיני אש היה רצוי לשנות מחילה אלא אגב דתנן כסרה כדאז כפני דהו"ק להזכיר דין פסוח וכויה שני דבר הכתוב תנא נמי הך דנעל כפניה כדאז: **נפצה** בלילה אע"פ דתנא נעל כפניה כדאז פטור אטריין למתני נפלה בלילה פטור כדדיק בפ"ק (דף י"ד). הא כיום חייב דקלא אית ליה למילתא ומסתמא ידע שנפלה אי נמי בלילה אפילו נדע לו שנפלה ואלה הכהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לחור אחריה כדאפלי: **או שפרצה** אפסוסה. ואלטריין לאמטועין דלפילו הלכטים פטורים כשלא הוציאו:

מאן תנא מועד בשמירה פחותה בני י"ה. לא נעל למימר דמתני' בין תנא דין מועד וכדרי"א כן ועקב כפרק ד' וי' (לפיל דף מה): דמשמע ליה דמתני' מועד לחודיה איידי מנזקין לאן דלון רגילות להיות כן קרן אלא שן ורגל שאין רגילות שיתכונו להזיק דהיי דייק כמקון וס"ל לגמרא השמא דמועד דשן ורגל כמועד דקדן ולהכי קאמר ר"י היא דלר"מ כי היכי דנעל שמירה מעולה כמועד דקדן ה"ג נעל כשן ורגל אע"ג דקדן קדאי כתיב נלמוד סמוס מן המפורש ועוד דכולו מוקין כתיב נמר קרן וקיימא אלהו דין שמירה המפורש נה: **רבי יהודה** היא. קלמ תימה דר"י דרש לעיל (דף מה): ולא ישמרו לזה ולא לאחר:

התורה מיעטה בשמירתם. ואע"ג דלעיל כפ"ב (דף כה): הוה נעל למילך דשן ורגל חייב כרשות הרבים מק"ו מקדן וכן נעל למילך למספר קרן כדרי"ר משן ורגל כק"ו אי לא קדאי ולא פרכינן שכן מיעטה בשמירתם משום דלון נעל להקשות משמירה אמשלומין אי שן כר"א כן ועקב דלמא אחד מס ואחד מועד פני ליה בשמירה פחותה: **הא** כסרה פטור. ואי"ת ודלמא ככאז מעולה הרבה קאמר וכ"ת למה לי קרא דסד"ה עד דטאיש ליה כדלמא לעיל (דף ג.) וי"ל דפשיטא ליה דכאז מעולה כטאיש ליה חשיב אי נמי השוה הכתוב הכורה לפסוח ופסוח שמשלחו מכוסה ככאז כעין שמירה פחותה מסתמא לא החמירה עליו לכסותו ככאז מעולה יותר מן הראשון ולא אחר הכתוב לא יכנסו קאי ככאז הראשון ואפסוח ואכורה אלא ככאז וכןאזכרם משמע דכל כסיו עד דטאיש ליה חשיב כשמירה פחותה: **עד דעביר כעין** ובעיר. אף על גב דכריש מילתא (דף ג.) דרשין מיהא אלא ממילא מ"מ

מדלא כתיב ובערה ש"מ (א) אלאדם נמי קאי: **אילימא** בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב. פי' אכותל דלמהמה ודאי לא מחייב כפרית גדר בעלמא דלון זה אלא גרמא בעלמא וי"ס שכתוב בהן כהדיא אכותל ואי"ת נהי דחייב אכותל ניהא דפטור מדיני אדם קאי אכמה וי"ל דלא שייך למתי פטור מדיני אדם אם היה שום חיוב או צניעה או כדאז כשמתוך כותל רעוע אע"ג דלון דומה שיתחייב בדיני שמים על הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מזויה או אפילו ברוח שאינה מזויה מ"מ שייך למתי חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הצניעה והשמש א"ש דנקט בפני צניעה חצירו ולא נקט הפורץ גדר של חצירו דלכותל לא מחייב כדפרשית והא דקאמר לקמן מהו דמימא דכיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב בדיני שמים קאי נמי אכותל י"ל דהייך כיון דלמסתר קאי שהבעלים מוניין לסתורו שלא יפול על בני אדם ס"ד דכל הקודם בצניעה וזה ואין לזה להניח מלמסתר כשכיל כהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: (ועי' מוס' סנהדרין ע"י ד"ה נזקין) אילימא

